

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2023- 2026 (skrajne daty)

Rok akademicki 2025/2026

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Eseistyka – warsztaty
Kod przedmiotu*	IIA2
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Kierunek studiów	Dziennikarstwo i komunikacja społeczna
Poziom studiów	studia pierwszego stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	3 rok, sem. VI
Rodzaj przedmiotu	przedmiot specjalności: media i broker informacji
Język wykładowy	polski
Koordynator	dr hab. Jolanta Kowal, prof. UR (członkini Zespołu Programowego kierunku studiów DiKS)
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	prof. dr hab. Janusz Pasterski (autor programu)

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
6		20							2

1.2. Sposób realizacji zajęć

zajęcia w formie tradycyjnej

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (zajęcia prowadzone są w formie zdalnej, jeśli wynika to z aktualnie obowiązujących przepisów).

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku)

zaliczenie z oceną

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Znajomość historii literatury polskiej i powszechnej na poziomie szkoły ponadpodstawowej. Znajomość głównych gatunków publicystyki prasowej. Umiejętność analizy i interpretacji tekstów pisanych.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	Zapoznanie studentów z podstawami historii i poetyki eseju.
C2	Zapoznanie studentów z głównymi osiągnięciami eseistyki XX i XXI wieku.
C3	Nabywanie podstawowych kompetencji w zakresie pisarstwa eseistycznego.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Student/ka ma uporządkowaną wiedzę dotyczącą eseistyki (m.in. definicje eseju, wyznaczniki gatunkowe, główne tematy polskich eseistów, twórców). Student zna i rozpoznaje specyfikę twórczości eseistycznej i jej różnorodne konteksty.	K_W03
EK_02	Student/ka potrafi planować swoją pracę, a także pracę zespołu. W swoich działaniach jest kreatywny, niezależny i zdyscyplinowany.	K_U09
EK_03	Student/ka rozumie konieczność pogłębiania wiedzy z zakresu eseistyki dla aktywizacji i poszerzania swoich kompetencji zawodowych; rozumie konieczność pracy na rzecz środowiska społecznego.	K_K03

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
-

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne
1. Wprowadzenie w problematykę zajęć (miejsce eseistyki w publicystyce i w pracy dziennikarza, zagadnienia, lektury, literatura do samokształcenia, obowiązkowa praca pisemna) – 1 godz.*
2. Definicja eseju (<i>Ilustrowany słownik terminów literackich, Prasowe gatunki dziennikarskie</i>). Historia eseju (Jan Tomkowski, <i>Wstęp</i> , podrozdziały: <i>Gatunek i jego historia</i> oraz <i>Esej w Polsce</i>) – 1 godz.
3. Wyznaczniki gatunkowe eseju (Wojciech Głowala, <i>Próba teorii eseju literackiego</i>) – 1 godz.

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

4. Główne tematy polskich eseistów (Jan Tomkowski, <i>Wstęp</i> , rozdział: <i>Tematy</i>) – 1 godz.
5. Konteksty gatunkowe eseju (felieton, artykuł, tekst naukowy, szkic krytycznoliteracki, dziennik, list, powieść) (Jan Tomkowski, <i>Wstęp</i> , rozdział: <i>Konteksty</i>). Szkoła polskiego eseju (M. Wyka, <i>Uwagi o polskim eseju</i>) – 1 godz.
6. Prekursor eseju: C.K. Norwid, <i>Czarne kwiaty</i> (J. Tomkowski, <i>Pamiętnik artysty</i>) – 1 godz.
7. Klasycy eseju: Jerzy Stempowski, <i>Esej dla Kasandry</i> ; <i>Księgozbiór przemytników</i> (J. Tomkowski, <i>Znacząca niepopularność</i>) – 1 godz.
8. Klasycy eseju: Jan Parandowski, <i>Praca</i> (J. Tomkowski, <i>Szept Montaigne'a</i>) – 1 godz.
9. Ćwiczenia warsztatowe: wybór i analiza tematu – zdefiniowanie problemu i postawienie pytania (praca w grupach) – 1 godz.
10. Klasycy eseju: Czesław Miłosz, <i>Niedziela w Brunnen</i> (J. Tomkowski, <i>Obowiązki i przyjemności</i>) – 1 godz.
11. Ćwiczenia warsztatowe: konstruowanie planu – kompozycja (luźna, fragmentaryczna), charakter próbny, subiektywizm jako warunek spójności, wielość perspektyw, dygresji i skojarzeń, przykłady z życia i z lektur, rola puenty (praca w grupach) – 1 godz.
12. Klasycy eseju: Zbigniew Herbert, <i>Siena</i> (J. Tomkowski, <i>Święto eseju</i>) – 1 godz.
13. Ćwiczenia warsztatowe: esej podróżniczy, biograficzny, krytyczny, społeczny, publicystyczny, literacki; pisanie i redagowanie, detal (asocjacyjność) – 1 godz.
14. Ćwiczenia warsztatowe: wstęp i zakończenie, motto i puenta, stawianie pytań, subiektywizm i refleksyjność; wspólne pisanie eseju na wybrany temat (praca w parach: każda para przygotowuje jedno ogniwo) – 1 godz.
15. Podsumowanie zajęć. Omówienie prac pisemnych, zaliczenia – 1 godz.

*1 GODZ. = 60 MINUT

3.4 Metody dydaktyczne

- analiza tekstów z dyskusją, metoda problemowa, praca w grupach (rozwiązywanie zadań, dyskusja);
- praca pisemna (esej).

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w., ćw., ...)
EK_01	Ocena znajomości opracowań, aktywności podczas zajęć i wypowiedzi w dyskusji; ocena pracy pisemnej.	ćw.
EK_02	Ocena znajomości opracowań, przygotowania referatu i wypowiedzi w dyskusji; ocena pracy pisemnej.	ćw.
EK_03	Ocena znajomości opracowań, przygotowania referatu i wypowiedzi w dyskusji; ocena pracy pisemnej.	ćw.

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

<p>Warunkiem zaliczenia przedmiotu są:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obecność na zajęciach (dopuszcza się dwie nieobecności nieusprawiedliwione),
--

- aktywny udział w zajęciach (referowanie, wypowiedzi, udział w dyskusji, argumentacja),
- czytanie zalecanej literatury,
- przygotowanie pracy pisemnej (eseju).

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	20
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	2
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	10 (samokształcenie) 20 (przygotowanie do zajęć) 5 (praca pisemna)
SUMA GODZIN	57
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	2

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

Wymiar godzinowy	-
Zasady i formy odbywania praktyk	-

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

Herbert Z., *Siena*, [w:] *Polski esej literacki. Antologia*, wstęp i oprac. J. Tomkowski, Wrocław 2017, BN I 329, s. 721-774 lub *Kosmopolityzm i sarmatyzm. Antologia powojennego eseju polskiego*, wybór i oprac. D. Heck, Wrocław 2003, s. 210-234.

Ilustrowany słownik terminów literackich. Historia, anegdota, etymologia, pod red. Z. Kadłubka, B. Mytych-Forajter i in., Warszawa 2018.

Głowala W., *Próba teorii eseju literackiego*, [w:] *Genologia polska. Wybór tekstów*, pod red. E. Miodońskiej-Brooks, A. Kulawika, M. Tatary, Wrocław 1983, s. 477-495.

Miłosz C., *Niedziela w Brunnen*, [w:] *Polski esej literacki. Antologia*, wstęp i oprac. J. Tomkowski, Wrocław 2017, BN I 329, s. 594-614.

Mytych-Forajter, A. Nawarecki, Gdańsk 2018 (tu hasło: *Esej*, oprac. T. Sławek, s. 168-171).

Norwid C. K., *Czarne kwiaty*, [w:] *Polski esej literacki. Antologia*, wstęp i oprac. J. Tomkowski, Wrocław 2017, BN I 329, s. 5-29.

Parandowski J., *Praca*, [w:] *Polski esej literacki. Antologia*, wstęp i oprac. J. Tomkowski, Wrocław 2017, BN I 329, s. 539-573.

Polski esej literacki. Antologia, wstęp i oprac. J. Tomkowski, Wrocław 2017, BN I 329 (tu: J. Tomkowski, *Wstęp* (rozdziały: *Gatunek i jego historia*, *Esej w Polsce*, *Tematy*, *Konteksty*).

Stempowski J., *Esej dla Kasandry* [w:] *Kosmopolityzm i sarmatyzm. Antologia powojennego eseju polskiego*, wybór i oprac. D. Heck, Wrocław 2003, s. 55-68; *Księgozbiór przemysłników* [w:] *Polski esej literacki. Antologia*, wstęp i oprac. J. Tomkowski, Wrocław 2017, BN I 329, s. 472-

488.

Tomkowski J., *Moja historia eseju*, Warszawa 2013 (tu: *Pamiętnik artysty*[Cyprian Norwid], s. 7-14; *Znacząca niepopularność* [Jerzy Stempowski], s. 107-114; *Szept Montaigne'a* [Jan Parandowski], s. 117-124; *Obowiązki i przyjemności* [Czesław Miłosz], s. 197-204; *Święto eseju* [Zbigniew Herbert], s. 247-254.

Wolny-Zmorzyński K., Kaliszewski A., Snopek J., Furman W., *Prasowe gatunki dziennikarskie*, Warszawa 2014 (tu: hasło: *esej*, s. 84-88).

Wyka M., *Uwagi o polskim eseju*, [w:] *Polski esej*, pod red. M. Wyki, Kraków 1991, s. 7-17.

Literatura uzupełniająca (do samokształcenia):

Bobkowski A., *Na drogach Francji*, [w:] *Polski esej literacki. Antologia*, wstęp i oprac. J. Tomkowski, Wrocław 2017, BN I 329, s. 452-469.

Gombrowicz W., *Sienkiewicz*, [w:] *Polski esej literacki. Antologia*, wstęp i oprac. J. Tomkowski, Wrocław 2017, BN I 329, s. 576-591.

Jasienica P., *Myśli o dawnej Polsce*, [w:] *Polski esej literacki. Antologia*, wstęp i oprac. J. Tomkowski, Wrocław 2017, BN I 329, s. 669-718.

Krakowiak M., *Mierzenie się z esejem. Studia nad polskimi badaniami eseju literackiego*, Katowice 2012 (tu: *Literackość czy nieliterackość eseju*, s. 160-189; *Granice i ekspansywność formy. Eseizacja*, s. 217-238).

Słownik terminów literackich, pod red. J. Sławińskiego, Wrocław 1988 i wyd. nast. (tu hasło: *esej*).

Adorno T. W., *Esej jako forma*, [w:] tegoż, *Sztuka i sztuki. Wybór esejów*, tłum. K. Krzemień-Ojak, wybór, wstęp K. Sauerland, Warszawa 1990.

Tomkowski J., *Wojna książek. Biblioteka i historia literatury*, Warszawa 2013 (tu: *Eseista jako literacki przemytnik*, s. 288-310).

Vincenz S., *Koniec świata*, [w:] *Kosmopolityzm i sarmatyzm. Antologia powojennego eseju polskiego*, wybór i oprac. D. Heck, Wrocław 2003, s. 202-209.

* W pracy pisemnej można wykorzystać również inne eseje z wymienionych antologii.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej